

BILBAO DEKLARĀCIJA

(Tulkojums no oficiālā oriģinālā teksta angļu valodā)

‘BŪVĒ DROŠI!’

Eiropas sammits par darba drošību būvniecības nozarē

2004. gada 22.novembris

Ievads

Būvniecība ir viena no lielākajām Eiropas nozarēm. Diemžēl tajā ir arī vislielākās darba drošības un veselības aizsardzības problēmas. Šai nozarei un sabiedrībai kopumā cilvēku resursi un finanses izmaksā visai dārgi. Lai gan ir sasniegts ievērojams progress, uzlabojot nozares standartus, tajā vēl joprojām ir daudz darāmā.

Eiropas Savienības stratēģija veselībai un drošībai darbā 2002.-2006. gadā paredz būtiski un pastāvīgi samazināt arodslimību un nelaimes gadījumu skaitu būvniecības nozarē, ņemot vērā to, ka tā ir viena no visaugstākajām riska nozarēm. Šajā darbā jāiesaistās visiem, kas darbojas šajā nozarē.

Tāpēc 2004. gada Eiropas Nedēļas drošībai un veselībai darbā uzmanība tika pievērsta būvniecības nozarei. Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras organizētā kampaņa tika rīkota ciešā sadarbībā ar 31 valsts kontaktpunktiem un Eiropas sociālo partneru organizācijām ar mērķi palīdzēt nozarē iesaistītajām personām apzināties savas potenciālās iespējas un izveidot drošāku, veselīgāku un ražīgāku darba vidi.

Eiropas sammits par darba drošību būvniecības nozarē notika Spānijā, Bilbao, 2004. gada 22. novembrī, pulcējot kopā nozares pārstāvjus no visas Eiropas. Sammitā tika atzīts, ka visām iesaistītajām pusēm jāpieliek lielākas pūles, lai samazinātu nelaimes gadījumu skaitu un uzlabotu profilaktisko darbu arodslimību novēršanā.

Uzticamus un pieņemamus darba drošības un veselības aizsardzības standartus var nodrošināt, tikai sasniedzot augstus kvalitātes standartus kopumā. Kampaņa *Būvē droši!* balstās uz kvalitāti kā galveno principu, kas jāievēro un jāuztur liela mēroga būvniecības un civilceltniecības projektos. Ir atzīts, ka sadarbība starp kompetentiem būvniecības partneriem ir panākumu atslēga, lai sasniegtu šo mērķi.

Eiropas sammits par darba drošību būvniecības jomā aicina visas būvniecības nozarē iesaistītās puses veikt noteiktus pasākumus, lai sasniegtu ES stratēģijas drošībai un veselībai darbā paredzētos pastāvīgos uzlabojumus, ko var panākt, pilnīgi un efektīvi piemērojot attiecīgo valstu tiesību aktus, kuros ir pārņemta Eiropas 92/57/EEK direktīva.

Rīcības nepieciešamība

- **Sagāde – būvniecības drošība**

Darba drošības un veselības aizsardzības jautājumi ir būvniecības projektēšanas procesa neatņemama daļa. Tie nebeidzas ar projekta būvniecības posma noslēgšanos, bet turpinās visā pabeigta projekta pastāvēšanas laikā: projektēšanā, celtniecībā, ekspluatācijā un nojaukšanā. Daudzas darba drošības un veselības aizsardzības problēmas, kas rodas celtniecības un ekspluatācijas laikā, var novērst, pārlicinoties, ka šie jautājumi tika pienācīgi ņemti vērā projektēšanas un sagādes procesa laikā. Labi izplānots, projektēts, kompetentu un profesionālu projektētāju un būvuzņēmēju realizēts projekts ir ne tikai drošs, bet arī dod iespēju klientam atpelnīt ieguldītos līdzekļus.

Direktīva 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu, piegāžu un pakalpojumu valsts līgumu piešķiršanas procedūras, tās 27. pantā paredz iespēju līgumslēdzējam iestādēm pieprasīt apstiprinājumu tam, ka pretendenti ir ievērojuši savus pienākumus attiecībā uz nodarbināto aizsardzības noteikumiem un darba apstākļiem, kas ir spēkā ES dalībvalstīs.

Šis noteikums ir jāievēro, lai nodrošinātu drošības un veselības prasības, ko nosaka darba drošības un veselības aizsardzības direktīvas, proti, pamatdirektīva 89/391/EEK, darba aprīkojuma direktīva 89/655/EEK (kas grozīta ar direktīvu 95/63/EK un 2001/45/EK) un direktīva 92/57/EEK par pagaidu un pārvietojamiem būvlaukumiem. Šīs prasības ir īpaši jāievēro projekta sagatavošanas laikā, kā tas noteikts direktīvā 92/57/EEK.

Šajā deklarācijā atzinīgi novērtētas dažu **dalībvalstu** uzsāktās iniciatīvas, piemēram, Apvienotās Karalistes norādījumi par valsts iepirkumiem. Tajā pilnībā atbalstīts **Komisijas nodarbinātības un sociālo jautājumu ģenerāldirektorāta plāns** 2005. gadā ieviest labus darba drošības un veselības aizsardzības standartus valsts iepirkumu jomā, kā arī valsts finansētajos būvniecības projektos. Šajā sakarā deklarācijā arī atzinīgi novērtēti plāni sagatavot praktiskus norādījumus par drošām un veselībai nekaitīgām piegādēm. Tajā atzīts, ka regulāri budžeta ieguldījumi darba drošībā un veselības aizsardzībā visos projekta posmos veido labu uzņēmējdarbības praksi.

- **Uzraudzība – likumu ievērošanas uzlabošana**

Eiropas Savienībā profilakse ir vadošais princips darba drošības un veselības aizsardzības tiesību aktos. Šie tiesību akti ne tikai nodrošina strādājošo aizsardzību, bet arī ir svarīgs nosacījums uzņēmējdarbībai Eiropas tirgū. Uzraudzības iestādes visās dalībvalstīs kontrolē likumu ievērošanu. 2003. gadā Vecāko darba inspektoru komiteja (SLIC) veica Eiropas būvniecības inspicēšanas kampaņu. Rezultāti norāda uz likuma neievērošanas augsto līmeni inspicētajos projektos un arī uz likumu izpildes atšķirībām dalībvalstīs.

SLIC konstatētais lielais nelaimes gadījumu un arodslimību skaits nozarē un noteikumu nepildīšanas augstais līmenis nav nejaušība.

Deklarācija aicina **dalībvalstis** nodrošināt visu veselības aizsardzības un darba drošības tiesību aktu efektīvu izpildi, kas tiek piemērota būvniecības nozarē. Vispirms pēc 2003. gada inspekcijas kampaņas jāseko SLIC darba grupas ieteikumiem. Valsts inspicēšanas iestādēm jo īpaši jāpatur uzmanības lokā un pastiprināti jāpievērš uzmanība darba drošībai un veselības aizsardzībai būvniecības nozarē, tādējādi nodrošinot efektīvu likumu un metožu ieviešanu visās dalībvalstīs¹.

- **Norādījumi – dalīšanās labas likumu ievērošanas praksē**

Tiesību aktiem darba drošības un veselības aizsardzības jomā ir nepieciešami norādījumi, kas palīdzētu izskaidrot, kā ieviest likuma prasības un šādā veidā dalīties labas likuma ievērošanas praksē.

Deklarācija aicina dalībvalstis sadarboties ar sociālo partneru organizācijām, lai izstrādātu konkrētus norādījumus, kas:

- nodrošina efektīvu likumu izpildi;
- apraksta labas prakses piemērus projekta sagatavošanas posmā, lai nodrošinātu klientu, projektētāju, uzņēmēju, apakšuzņēmēju un koordinatoru saistību apzināšanos;
- nodrošina, ka ieteikumi un informācija ir mērķēta un pielāgota nozares vajadzībām.

Turklāt, šī deklarācija aicina **Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūru** atbalstīt šo procesu, veicinot visas attiecīgās labās prakses informācijas pieejamību.

- **Drošu un veselībai nekaitīgu būvdarbu projektēšana**

Šī deklarācija aicina Eiropas projektētājus – to pārstāvošās organizācijas, tādas kā **Eiropas Arhitektu padome (ACE)**, **Eiropas Būvinženieru padome (ECCE)** un **Eiropas būvniecības konsultējošo asociāciju federācija (EFCA)**, strādājot savās jomās, maksimāli izmantot visas esošās iespējas, lai nodrošinātu projekta darba drošības un veselības aizsardzības aspektus, kuri ir būvniecības procesa neatņemama daļa.

Šī deklarācija aicina Eiropas projektētājus, cik vien iespējams, izvairīties no iespējamiem riska faktoriem, kā arī īpaši atzīmēt jebkuru atlikušo risku visos projektos, kuros tie iesaistīti. ACE, ECCE un EFCA sadarbosies ar dažādām nozares sektoru organizācijām ar mērķi veikt pētījumus un noteikt pasākumus, ko Eiropas projektētāji var veikt, lai uzlabotu drošību būvlaukumos, un izplatīs šo informāciju savām sadarbības organizācijām.

¹ SLIC ziņojums ECC 2003-1042, 29-04-2004 ar nosaukumu '2003 SLIC Inspekcijas kampaņa būvniecībā' pieejama http://europe.osha.eu.int/good_practice/sector/construction/slic/

- **Darba drošības un veselības aizsardzības uzlabošana, iesaistot sociālos partnerus**

Sociālais dialogs un līgumi darba drošības un veselības aizsardzības uzlabošanas jomā ir galvenais līdzeklis, nodrošinot nepieciešamo sadarbību, kuras mērķis ir reāla veselības un drošības uzlabošanās būvniecībā, iesaistot tajā galvenos dalībniekus, proti, darba devējus, no vienas puses, tas ir – visus būvniecības uzņēmumus, gan MVU, gan lielos uzņēmumus, kas veic visu veidu būvniecības un civilās būvniecības darbus, un, no otras puses – strādājošos.

Tādējādi sammitā tika atzinīgi novērtēti un atbalstīti pasākumi, kas iekļauti kopējā deklarācijā, ar kuru nāca klajā Eiropas būvniecības nozares sociālie partneri, **Eiropas Būvniecības nozares federācija (FIEC)** un **Eiropas Būvniecības un kokrūpniecības strādājošo federācija (EFBWW)**², proti:

- profilakses pasākumu prioritāte konkrētās jomās, ieskaitot riska samazināšanas mērķus vajadzības gadījumā;
- paplašinātas apmācības;
- sadarbība starp sociālajiem partneriem projektēšanas laikā/būvlaukumā;
- sasniegumu novērtēšana un ziņojums.

Sammitā tika atzinīgi novērtēti un atbalstīti pasākumi, kas iekļauti **Eiropas Būvnieku konfederācijas hartā**³, kuras mērķis ir turpmāk uzlabot darba drošību un veselības aizsardzību mazajos un vidējos būvniecības uzņēmumos un nozarē strādājošo vidū ar:

- labāku nozarē strādājošo un MVU, kā arī tajos nodarbināto, informēšanu par likumā paredzētajiem pienākumiem un saistībām veselības un drošības aizsardzības jomā; *EBC* nacionālās organizācijas uzņemas iekļaut interneta mājas lapā darba drošības un veselības aizsardzības sadaļu un aktīvi izplatīt starp saviem biedriem informāciju par darba drošību un veselības aizsardzību;
- ekspertu tīkla radīšanu darba drošības un veselības aizsardzības jomā, kura mērķis ir sadarboties un dalīties ar ierosinājumiem un atzītām labas prakses idejām.

Atsaucoties uz konferenci “Efektīva iejaukšanās un sociālais dialogs darba drošības un veselības aizsardzības jomā” (Amsterdamā, 2004. gada 15.-17. septembris), Nīderlande kā prezidējošā valsts uzsvēra šādu pasākumu ieviešanas nozīmīgumu.

Nākamie soļi

Bilbao deklarācija aicina visas parakstītājas puses uzņemties šīs saistības un ziņot par paveikto un turpmākajām iniciatīvām nākamajā **Eiropas sammitā par darba drošību būvniecības nozarē**, kuru 2006. gada jūnijā organizēs Aģentūra, iesaistot visas galvenās ieinteresētās puses, kas pievienojušās šai deklarācijai.

² FIEC un EFBWW Kopējā deklarācija ir pieejama : www.fiec.org un www.efbww.org

³ EBC Harta ir pieejama EBC vietnē: <http://www.ebuilders.org/>

Lai sagatavotu nākamo sammitu, lai veicinātu informācijas apmaiņu par iniciatīvām, kuras uzņemas parakstītājas organizācijas, lai veicinātu sadarbību un kopējo darbu deklarācijas īstenošanā, tiks izveidots **Forums drošībai būvniecībā**.

Bilbao, 2004. gada 22. novembrī

Ulrich Paetzold [Ulrihs Petcolds]
European Construction Industry Federation
[Eiropas Būvniecības nozares federācija]

Harrie Bijen [Harri Bijens]
European Federation of Building and Wood Workers
[Eiropas Būvniecības un kokrūpniecības strādājošo federācija]

J. Antonio Calvo Delgado [H. Antonio Kalvo Delgado]
European Builders' Confederation
[Eiropas Celtnieku konfederācija]

Pablo Bueno Tomás [Pablo Bueno Tomāss]
European Federation of Engineering Consultancy Associations
[Eiropas Būvniecības konsultējošo asociāciju federācija]

John Graby [Džons Greibi]
Architects' Council of Europe
[Eiropas Arhitektu padome]

Diana Maxwell [Diāna Maksvela]
European Council of Civil Engineers
[Eiropas Būvinženieru padome]

Henk Schrama [Henks Šrama]
Ministry for Social Affairs and Employment [Sociālo lietu un nodarbinātības ministrija]
Dutch Presidency of the European Union [Eiropas Savienības Nīderlandes prezidentūra]